

STORTINGETS SPØRRETID 11. APRIL 2018 Spørsmål 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Anette Trettebergstuen til eldre- og folkehelseministeren, er overført til kulturministeren, som rette vedkommende, men vil likevel bli besvart av eldre- og folkehelseministeren på vegne av kulturministeren, som er bortreist. Spørsmålet blir tatt opp av representanten Trond Giske.

Trond Giske (A) [12:26:59]: Fra én vikar til en annen tillater jeg meg å stille følgende spørsmål til eldre- og folkehelseministeren:

«For mange eldre er frivilligsentralen både blitt et uformelt treffsted, et sted der en kan få praktisk hjelp, men også et sted den enkelte kan bidra med sin arbeidsinnsats og kunnskap. Til tross for utallige advarsler overførte regjeringen bevilgningene til rammetilskuddet i 2017, og nå er resultatet tydeliggjort i redusert støtte, ifølge undersøkelser fra Norges Frivilligsentraler. Vil statsråden bidra til at sentralene igjen får sin rettmessige plass i statsbudsjettet?»

Statsråd Åse Michaelsen [12:27:34]: Beslutningen om å overføre ansvaret for frivillighetssentralene fra stat til kommune ble tatt av et flertall på Stortinget etter innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen. I tråd med komiteens innstilling ble det da lagt opp til en overgangsperiode på fire år, altså fra 2017 til 2020, hvor tildeling til kommunene med frivillighetssentraler inngår som særskilt tildelte rammetilskuddsmidler år for år.

I 2017 bevilget Stortinget et rekordstort beløp til frivillighetssentraler, med en økning på 20 mill. kr. Den enkelte kommune mottok en økning som da tilsvarte 47 000 kr per sentral i snitt. I tillegg ble det i 2017 etablert 18 nye frivillighetssentraler i 17 kommuner. I 2018 er bevilgningene økt med ytterligere 20 mill. kr.

Regjeringen har to år på rad bidratt til den største økningen av midler til frivillighetssentraler noensinne. Dette gir en mulighet til å styrke det tilbudet som frivillighetssentralene gir. Etter kun 15 måneder med en overgangsperiode er det for tidlig å konkludere med hvordan overføring av ansvaret for frivillighetssentralene fra stat til kommune har gått. At enkelte kommuner og frivillighetssentraler vil trenge litt tid til å tilpasse seg, bør ikke overraske noen.

Frivillighetssentralene er lokalt forankret og utvikles ut fra lokale forutsetninger. Sentralene er avhengig av et godt samarbeid med kommunale instanser og frivillige organisasjoner for å kunne drive godt. Et kommunalt helhetlig ansvar for sentralene legger til rette for en videreutvikling av ordningen i tråd med lokale behov. Ved å overføre tilskuddet til kommunene har kommunene fått et større og mer helhetlig ansvar for frivilligheten, og det var også en av grunnene til at dette var et forslag som ble vedtatt. Når bevilgningene fra staten til frivillighetssentralene har økt, følger det en klar forventning – og jeg legger trykk på «klar forventning» – om at også kommunene skal prioritere frivillighetssentraler.

Trond Giske (A) [12:29:37]: Jeg takker for svaret og en grundig redegjørelse for den endringen som ble gjennomført. Men for de eldre som opplever at deres frivillighetssentral får mindre penger, hjelper det ikke at intensjonen var at bevilgningene skal opprettholdes.

Vi snakker veldig ofte i denne salen om hvor viktig det er at eldre hjelper eldre, at eldre kan være aktive, at de har et sosialt fellesskap, at det vil bekjempe ensomhet, og at ikke alt kan løses av staten. Frivillighetssentralen er et glimrende verktøy for å oppnå alle disse målene. Mitt inntrykk var at dette nærmest var en teknisk endring; man skulle bare flytte bevilgninger fra staten til kommunene, men for frivillighetssentralene skulle det ikke være noen forskjell. Tvert imot skulle man gjerne få en styrking. Da blir mitt spørsmål: Hvorfor i all verden skulle man da gjennomføre det – hvis målet uansett var at frivillighetssentralene skulle få disse

pengene? Hadde det ikke vært en enklere og sikrere måte å beholde det direkte statlige tilskuddet eller øremerke ordningen?

Statsråd Åse Michaelsen [12:30:34]: Målsettingen den gang var nettopp at kommunene skulle få en større oversikt – for en dekker hele frivillighetssektoren – for å kunne se alternativer: Hvordan løser vi oppgavene i vår frivillighetssentral best mulig? Hva kan inn av frivillige og organisasjoner, som kan være med i dette samspillet?

Det som kanskje uroer meg, og jeg er nokså overbevist om at representanten Giske ser det likt, er nettopp det at kommunene må være seg sitt ansvar bevisst her. For selv om midlene nå har kommet, ser en jo at kommunene stort sett viderefører kun den prosentandelen som lå på rundt 40, som de bidro med før, at det er det de fremdeles overfører, men de tar ikke inn over seg at de har fått statlige midler i rammetilskuddet som også skal tilføres. Da må vi kanskje være litt tydelige og si: Vet dere hva, det er faktisk kommet nok midler til å kunne videreføre og gjøre et godt stykke arbeid i kommunene for at frivilligsentralene skal kunne levere det som var intensjonen her fra Stortinget.

Trond Giske (A) [12:31:32]: Igjen takker jeg for svaret, men jeg opplever at det er en selvmotsigelse her. På den ene siden sier man at grunnen til at man flyttet disse pengene til kommunene, var at kommunene selv skulle bestemme: Er det frivillighetssentraler, er det andre tiltak, eller er det helt andre felt i politikken og samfunnet som skal prioriteres? På den andre siden sier man at det var helt vesentlig at støtten til frivillighetssentralene ble opprettholdt. Man får ikke både i pose og sekk her.

Organisasjonen Norges Frivilligsentraler har funnet ut at 50 pst. av frivillighetssentralene har fått mindre tilskudd enn Stortingets forutsetning. 90 pst. gir de pengene som står i grønn bok, det som statsbudsjettet bestemmer, men oppe på disse pengene var det også brukt kommunale midler, og når dette ble slått sammen, kuttet de kommunale midlene. Blant annet forteller små kommuner at man går ned fra en heltidsstilling til en halvtidsstilling som leder av frivillighetssentralen. Denne svekkelsen svekker jo også muligheten for frivilligheten, så tapet blir mange ganger så stort. Og det er da jeg spør: Hadde det ikke vært mye bedre bare å beholde den direkte ordningen vi hadde?

Statsråd Åse Michaelsen [12:32:37]: For det første, det som jeg nevnte med evaluering: Nå har det gått femten måneder. Jeg tenker vi skal la det gå litt tid til, og så se om dette fungerer eller ikke. La oss nå ta det først.

Så er dette egentlig også en politisk diskusjon om lokaldemokratiet kontra øremerking og bruk av øremerking. Jeg vet også at representanten Giske representerer et parti som også ser på lokaldemokratiets muligheter til å kunne treffe de rette valgene. Og igjen: Når evalueringen kommer, må vi se om dette fungerer, eller om vi må være litt hardere i klypa og faktisk si at det er så viktig for oss at dette fungerer ute i kommunene at vi vil innføre, eller se på, nye tiltak. Så vil jeg minne om at når reformen «Leve hele livet» kommer, er nettopp frivilligheten og frivillighetssentralene sett i sammenheng med frivillighetskoordinatorer, sett i sammenheng med frisklivssentraler osv. viktig – det skjer jo veldig mye bra ute i kommunene. Så jeg tenker at vi skal klare å sy dette sammen slik at det fungerer best mulig, med brukeren i sentrum.